

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3692/2019
19.02.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ..., чији је пуномоћник Владимир Грујић, адвокат из ..., против туженог АД „ЕЕ“ ..., кога заступа законски заступник директор ЖЖ, чији је пуномоћник Марко Остојић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца и туженог, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/19 од 15.05.2019. године, у седници већа одржаној дана 19.02.2020. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/19 од 15.05.2019. године у ставу другом изреке, у ставу трећем изреке у делу којим је одбијен тужбени захтев тужилаца којим су тражили накнаду штете за 2017. и 2018. годину и у делу одлуке о трошковима поступка из ставова четвртог и петог изреке и предмет враћа Апелационом суду у Новом Саду на поновно суђење у укинutom делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П 596/2017 од 31.10.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд обавезе туженог да на име накнаде штете за период од 2008. године закључно са 2018. годином исплати сваком тужиоцу понаособ, за сваку годину, новчане износе ближе одређено у овом ставу изреке са законском затезном каматом од доспелости сваког годишњег износа (01. јула наредне године) до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да на име трошкова парничног поступка исплате туженом износ од 108.651,50 динара, у року од 15 дана пред претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/19 од 15.05.2019. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Бачкој Паланци П 596/2017 од 31.10.2018. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да на име накнаде штете исплати сваком тужиоцу појединачно годишње закупнине за период од 2010. године закључно са 2016. годином са припадајућом законском затезном каматом на сваки појединачан износ, све ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца у делу којим су тражили накнаду штете за 2008., 2009., 2017. и 2018. годину, све ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом четвртим

изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 604.770,38 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 229.248,38 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужилаца у делу за законску затезну камату на трошкове првостепеног и другостепеног поступка од дана пресуђења до дана извршности пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену парничне странке су благовремено изјавиле ревизије. Тужιοци побијају пресуду у делу којим је одбијен њихов тужбени захтев за накнаду штете за 2017. и 2018. годину (део трећег става изреке), због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, док тужени побија пресуду у усвајајућем делу (други став изреке) и у делу одлуке о трошковим поступка (четврти и пети став изреке), због погрешне примене материјалног права и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао пресуду у побијаном делу на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП) и утврдио да су ревизије основане.

Према утврђеном чињеничном стању, тужιοци су сувласници пољопривредног земљишта уписаног у лист непокретности број .. к.о. ..., катастарска парцела број .. њива друге класе површине 3 ха 43 а 39 м², и то АА и ББ у по 2/12 идеалних делова, ДД и ЋЋ у по 3/12 идеалних делова и ВВ и ГГ у по 1/12 идеалних делова предметне непокретности. Правни претходници тужилаца, а касније и тужιοци су водили парнични поступак против тужених АД „ЕЕ“ ..., Општине Бачка Паланка, 33 и ИИ, ради накнаде материјалне штете због некоришћења пољопривредног земљишта чији су сувласници и предаје поседа предметне непокретности. Овај поступак је правноснажно окончан пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1605/13 од 06.03.2014. године, којом су обавезани тужени АД „ЕЕ“ из ... и Општина Бачка Паланка да одређеним тужιοцима (ЈЈ и КК) солидарно накнаде материјалну штету због некоришћења парцеле бр. .. у периоду од 1992. до 1998. године, а за период од 2003. године до 2009. године тужιοцима АА, ББ, ЛЛ, ДД и ЋЋ, док су тужени АД „ЕЕ“, 33 и ИИ обавезани да у року од 15 дана предају тужιοцима у супосед предметну парцелу. У образложењу ове пресуде између осталог је наведено да су правни претходници тужилаца ЉЉ и ММ били сувласници парцеле број .. и да су они као закупадавци 01.03.1984. године закључили уговор о закупу наведеног земљишта са правним претходником туженог ДП „ЕЕ 1“ из ... као закупцем на период од 11 година, са почетком закупа економске 1983/84. године и престанком закупа економске 1994/95. године. Дана 15.07.1992. године закупадавци су сваки понаособ закључили са ДД „ЕЕ 1“ из ... уговоре о раскиду наведеног уговора о закупу, где је у члану 2. предвиђено да купац враћа у посед закупадавцима закупљену парцелу након скидања усева 1992. године. Међутим, након истека закупа предметног земљишта ДД „ЕЕ 1“ као правни претходник ДП „ЕЕ 1“, а сада тужени АД „ЕЕ“ ... није вратио у посед закупљено земљиште његовим власницима ЉЉ и ММ, већ је остао у супоседу предметне парцеле са 33 и ИИ, као

правним следбеницима ЈЈ коме је Комисија за повраћај земљишта дала у посед предметну парцелу. Након правноснажности и извршности пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1605/13 од 06.03.2014. године, тужиоци су по основу досуђене накнаде штете исплаћени, али нису тражили од туженог предају поседа предметне непокретности ни у извршном поступку, нити непосредно. Ангажовали су геометра ради утврђења граница парцеле, којом приликом нису били присутни представници туженог, али ни тада нису тражили предају поседа парцеле за које су мерењем утврдили да је њихова. У току овог поступка, тужиоци су путем свога пуномоћника упутили допис туженом дана 02.10.2017. године којим су га, између осталог, известили да су овлашћени да понуде коначно решење овог проблема тако што би без извршног поступка спровели правноснажну пресуду Апелационог суда у Новом Саду Гж 1605/13 и вратили предметно земљиште ради даље продаје. На овај допис тужени није одговорио. Предметну парцела број .. током 2017. и 2018. године обрађивао је КК, који никоме није платио накнаду за њено коришћење, иако је у вези коришћења разговарао са тужиоцем ББ који му је на питање да ли може да обради земљиште одговорио да њега то не интересује јер земља није његова. ИИ и ЗЗ, као лица која су заједно са туженим били обавезани пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1605/13 на предају парцеле, не налазе се у њеном поседу. Цена закупнине предметне парцеле на годишњем нивоу износу 250 евра по катастарском јутру, односно 1.491,60 евра за целокупну површину. У побијаној пресуди детаљно је утврђено колико износи изгубљена закупнина сваког тужиоца појединачно спрам њихових сувласничких удела за сваку годину у периоду од 2008. - 2018. године за који тужиоци потражују накнаду штете у овој парници.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужилаца сматрајући да тужиоци нису доказали да се тужени налази у поседу и да је несавестан држалац предметне непокретности.

Другостепени суд није прихватио закључак и становиште првостепеног суда, па је отворио расправу (јер је првостепена пресуда већ једпут била укинута) и утврдио напред наведено чињенично стање, закључивши да је тужбени захтев тужилаца за накнаду штете основан за период од 2010. године до 2016. године, а да није основан у делу потраживања накнаде за 2017. и 2018. годину, као и за 2008. и 2009. годину (што тужиоци не оспоравају у ревизији са наводима да потраживање за ове две године није ни било предмет тужбе). Другостепени суд је сматрао да непоступање туженог по пресуди којом је обавезан да као држалац преда тужиоцима посед предметног земљишта представља основ за исплату износа који тужиоци потражују закључно са 2016.годином јер таквим понашањем повређује право тужилаца као сувласника да предметну непокретност држе и користе сразмерно сувласничким уделима. За 2017. и 2018. годину, другостепени суд је одбио тужбени захтев сматрајући да је тужени у том периоду фактички напустио посед предметне непокретности.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је због погрешне примене материјалног права непотпуно утврдио чињенично стање.

Другостепени суд је у конкретној чињенично-правној ситуацији правилно применио одредбе члана 39. Закона о основама својинскоправних односа о заштити права своје од несавесних држалаца, али је пропустио да примени

релевантне одредбе о накнади штете, будући да је правни основ потраживања тужилаца и предмет спора у овој парници накнада штете због измакле користи (у висини изгубљене закупнине) у ситуацији неовлашћеног коришћења туђе ствари.

Тужиоци су у овој правној ствари поднели тужбу 26.08.2014. године против туженог ради накнаде материјалне штете у виду изгубљене добити због некоришћења непокретности након извршности пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1605/13 од 06.03.2014. године, којом је, између осталог, тужени обавезан да тужиоцима преда у посед парцелу бр. ... Како тужени неспорно није поступио по правноснажној и извршној пресуди у париционом року, правилан је закључак другостепеног суда да је тужени несавестан држалац предметне непокретности. Међутим, наводима ревизије туженог доведена је у сумњу савесност тужилаца који као сувласници имају право да држе, користе и располажу предметном непокретношћу, али се поставља питање зашто исти нису спровели извршење правноснажне пресуде и тако избегли настанак будуће штете. Наиме, у поступку расправљања другостепени суд је утврдио да тужиоци по пријему правноснажне пресуде никада нису тражили предају поседа спорне парцеле од туженог, ни у извршном поступку, нити непосредно, а остварили су право на накнаду штете због неовлашћеног коришћења непокретности из претходног периода. Чак ни приликом ангажовања геометра ради премера и утврђивања граница парцеле нису тражили предају поседа. У таквој ситуацији, поставља се питање савесности тужилаца и у вези са тим постојање евентуалног доприноса тужилаца настанку траженог вида штете, што другостепени није распрасио као релевантне чињенице јер је пропустио да примени одредбу члана 192. став 1. Закона о облигационим односима којом је прописано да оштећеник који је допринео да штета настане или буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. Допринос оштећеног настанку штете не мора да се огледа само у чињењу, већ и у пропуштању да предузме радње које би спречиле настанак штете. При томе, у делу чињеничног утврђења суд је и контрадикотран, јер прво утврђује да тужиоци нису тражили од туженог предају поседа ни у извршном поступку, ни непосредним обраћањем туженом вансудски, да би после утврдио да су у току трајања ове парнице тужиоци послали допис туженом за предају парцеле, за који тужени тврди да га никада није примио, док суд утврђује супротно.

Такође, са аспекта права тужилаца на накнаду штете споран је и период 2017. и 2018. године, за који је другостепени суд утврдио да у поседу парцеле број .. није био тужени, већ КК. Исказ овог саслушаног сведока суд уопште није ценио у побијаној пресуди, иако је из његовог исказа утврдио да је у вези са коришћењем и обрадом земље предметне парцеле сведок разговарао са тужиоцем ББ, што се ревизијом тужилаца оспорава. У таквој ситуацији, када је одбијање тужбеног захтева за накнаду штете за 2017. и 2018. годину засновано на чињеници да тужени у том периоду није био у поседу спорне парцеле, већ друго лице, другостепени суд је требао на поуздан и јасан начин да расправи и утврди чињеницу када је, како и на који начин друго лице ступило у посед парцеле и да ли су сви тужиоци имали заснања о томе, те да ли су се сагласили као сувласници будући да се ради о управљању сувласничком ствари које превазилазе оквире редовног управљања, а за коју је потребна сагласност свих сувласника, у смислу одредби члана 15. став 1. и 3. Закона о основама својинскоправних односа.

Надаље, основано се ревизијом туженог указује да другостепени суд није ценио приговор застарелости потраживања накнаде штете истакнут од стране туженог током поступка, посебно за економску 2010/2011. годину, које по становишту другостепеног суда доспева у јулу наредне године (камата на ово потраживање је досуђена почев од 01.07.2011. године као дана допелости), а што би у односу на датум подношења тужбе (26.08.2014. године) било застарело потраживање.

Имајући у виду све напред наведено, Врховни касациони суд налази да другостепени суд у побијаној одлуци није у потпуности утврдио све релеванте чињенице потребне за доношење правилне и законите одлуке о тужбеном захтеву тужилаца у овом спору. Ово посебно у ситуацији када није цењен приговор застарелости потраживања, нити расправљен допринос тужилаца настанку штете својом пасивним држањем (нечињењем), односно неизвршавањем правноснажне пресуде у делу одлуке за предају поседа парцеле и предузимањем других мера за смањење евентуалне штете. Стога је потребно да другостепени суд у поновном поступку поступи по примедбама и упутствима из овог решења, да употпуни чињенично стање на правилан начин, те да правилном применом материјалног права поново одлучи о основаности тужбеног захтев за накнаду штете за период од 2010. године до 2018. године.

Како одлука о парничним трошковима зависи од коначног исхода спора, иста је такође морала бити укинута, уз обавезу другостепеног суда да у коначној одлуци одлучи о трошковима целокупног поступка.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци овог решења.

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић